

JORNAL SEMANAL
PRACIA
 Sêde da Administração e Typographia
 Prudentopolis — Paraná
 Director: P. KARMANSKEI
 Gerente: M. SALAMACHA
 Endereço: «Pracia», Prudentopolis, Parana, Brazil.

ПРАЦЯ

✻ "ПРАЦЯ" ✻
 Український тижневник у Бразилії.
 Виходить в четвер

ПЕРЕДПЛАТА:
 Для Бразилії річно 10\$, півр. 5\$.
 Для Північної Америки 2-500 дол.
 Для Канади 2-500 дол.
 Для Аргентини 6 пезів.
 Приймається оголошення в ціні \$200 за рядок, або його місце.

У кривому зеркалі.

Другий Всеукраїнський Конгрес в Північній Америці постановив між иншим, що українська американська громада має в найблищому часі зложити на потреби рідного краю суму 120.000 долярів, розкладаючи на поодинокі громади певні згори постановлені суми і додатково вирішуючи, що кожний Українець має на потреби нашої краєвої школи дати на податок суму однодневного заробітку (не менше 5 долярів).

Так постановляє зорганізована українська громада. Не просить, не жебрає — диктує! Коли в ріднім краю не сміє ухилятися від народнього податку ніхто, коли там, в країні нужди, руїни, голоду, грабежів і пошестних недуг кожний для добра загальної справи не тільки жертвує своїм спокоєм, щастем і здоров'ям, приймаючи тортури по тюрмах, але ще і народний податок несе на своїх плечах добровільно, без нарікання — то еміграції не вільно відтягатися бодай від цього останнього. Вже те саме, що далекий океан відгородив еміграцію від усіх страхів, яких не розписати ні розмалювати, морально змушує нас до сякої-такої жертвенности на користь наших рідних мучеників. І якщо ми цього морального примусу не розуміємо, то ми не народ, навіть не люде —

мільрейсів супроти подвигу сільського парубка, котрий мав небавком оженитися, а який замість цього йде перед лядські люффи крісів, пише своїй судженій листа: не журися і прощай, а в хвили, коли відзиваються вистріли, кличе: Гину за Україну?

Що значить наша хочби, й найбільша жертвенність супроти цієї величній жертви, яка творить з нас аристократів між народами? І гадаєте, ся величня жертва пропаде? Ніколи!

Покладім руку на серце і спитаймо себе кожний: Що зробив я для святої рідної справи? Що зробили ми усі вкупі?

Хочете знати?

Ось вам криве зеркало, в якому добачите себе усі, ви патріоти, що так бідькаете над Україною. Білянс народнього податку на фонд негайної допомоги рідному краю за перших шість місяців після зборів ерви матте, яка сього року вимкво дорого платиться.

ОСЕЛЯ	Кількість оподаткованих	Кілько зложило	СУМА
Прудентопіль	488	152	1.322\$200
Марешаль Малет	72	31	288\$
Грасема	6	1	25\$
Дорізон	32	16	200\$
Івай-Кальмон	112	63	302\$
Антоніо Олінто	6	—	—
Бера Гварані	15	1	10\$
Круз Машадо	14	6	36\$
Іраті-колонія	48	—	—

Тут треба замітити, що деякі дані не є точні по причині не точних донесень (напр. Дорізон) і це, що подана загальна сума в останнім н-рі „Праці“ була хибна, по причині похибок в обчислюванні в поединчих н-рах.

На всякий випадок кожда оселя має перед собою зеркало, в якому може добачити своє обличе.

А тепер переминім сю суму 3.077\$ 100 на доляри (бо мільрейсами годі до Європи грошей висилати) і дістанемо суму приблизно 280 долярів — вистане на закупно одного морга землі. Полишім її у бразилійській валюті — вистане на справленне доброго гучного весілля.

І цею сумою, зложеною цілою Бразилією на протязі половини року, ми хочемо нагодувати й одягнути галицьких сиріт, інвалідів, вдів, кількатисячну армію на чужині, яку саме викидають з Чехії, кільканадцять-тисячну еміграцію в Європі, якої до Галичини не допускають, хочемо закупити зброю для борців, що боряться ще і сьогодні! Ну і щедрі ми, їй Богу!

І не знати, чи хочемо поглузувати з тих, що в нас вірять, чи покепкувати з нас самих. На всякий випадок зеркало, яке маємо перед собою, страшно викривлює наше духове обличе.

І мабуть ніхто, бачучи це наше обличе, не пошанує нас, хочби ми і як голосно вигукували: „Душу й тіло ми положим за нашу свободу“

десятки тисяч — чому-ж тільки одна тисяча оподаткованих назбиралася? Як назвати ці десятки тисяч не оподаткованих? Як назвати тих, що є оподатковані, а і в гадці собі не мають свій обовязок виповнити? Невже вони теж Українці, наші кровні брати?

Заява.

Ідучи на зустріч пекучій вимозі українського національного життя у Бразилії — на тепер і на будуче, як також бажанню представників нашої еміграції, рішився наш монастир отворити в Прудентополі висшу школу для виховання в рідному духови будучої нашої інтелігенції на бразилійській землі.

Оплесками принимали до відома наше рішення делегати українських кольоній на з'їзді в Дорізоні і Порто Уніон. Обіцяли поперти справу школи всім своїм впливом. Та на жаль сталося инакше, коли прийшло до діла.

Мимо вступної статі та кількарізних оголошень в часописі, наш загал віднісся до вищої укр. школи апатично. До школи зголосилося понад слодіванне мале й абсолютно не вистарчаюче число учеників. Крім Вп. п.п. П. Мазуришина і Кучми з Порту та п. Фірмана з Дорізону, оказали еще більшу або меншу готовість дати своїх

рально змушує нас до якої-такі жертвенності на користь наших рідних мучеників. І якщо ми цього морального примусу не розуміємо, то ми не народ, навіть не люде — ми вироди!

Тут нічого гніватися за острі слова, нічого їм дивуватися, нічого їх легковажити, чи глумитися. Наш нарід живе в таких виїмкових відносинах, як не жив від часу існування нашої історії. Можливості на нашу будуччину, на визвіл, є такі, як не були і не будуть ніколи. Принесли ми для добуття кращої долі такі величезні жертви, що махнути тепер рукою, понехати все, попасти знову в сон раба — було б непростимим злочином.

І що значать ці малесенькі грошеві жертви, цей вдовин гріш, для ситої еміграції супроти цієї великої ідеї, для якої цей гріш даємо? Що значить один, десять, навіть сто

Дорізон	32	16	200\$
Іваї-Кальмон	112	63	302\$
Антоніо Олінто	6	—	—
Бера Гварані	15	1	10\$
Круз Машадо	14	6	36\$
Іраті-кольонія	48	—	—
” місто	5	1	18\$
Куритиба	12	3	24\$
Порто Уніон	18	11	147\$
Рошо Ройз	18	15	120\$
Антоніо Ребоусас	5	1	14\$
Антоніо Кандідо	51	11	62\$
Гважувіра	31	10	55\$500
Павльо Фронтінь	19	6	48\$
Каразіньо	3	2	16\$900
Марселіна	2	—	—
Ітапара	5	—	—
Жангада	15	—	—
Нова Галісія	4	—	—
Трес Баррас	14	13	—
Понта Гросса	1	1	—
Пальмас	8	7	156\$
Ріо	1	1	30\$
С. Павльо	1	1	6\$
Гваракессаба	2	2	24\$
Япо (Кастро)	10	5	33\$
Пальмейра	5	5	29\$
Ріо Боніто	1	—	—
Разом	1.025	577	3.077\$500

перед собою, страшно викривлює наше духове обличчя.

І мабуть ніхто, бачучи це наше обличчя, не пошанує нас, хочби ми і як голосно вигукували: „Душу й тіло ми положим за нашу свободу!“ — Ні, краще збережим душу й тіло до слушнішого моменту, а для тих, що не тільки на словах були героями, таки годиться який мільрейс пожертвувати. Бо прийшов такий час, що кождий Українець мусить принести з себе якусь жертву, мусить бодай деякої приємності собі відмовити, якщо йому залежить на цьому, щоб його вважали людиною, та щоб його совість була чиста.

Ще одно.

Половина з тих, що були оподатковані, не заплатила нічого, а половина з тих, що дали, зложила лиш частину. А де решта оподаткованих? Нас же начислюють на

ся понад слодіванне мале й абсолютно не вистарчаюче число учеників. Крім Вп. п.п. П. Мазуришина і Кучми з Порту та п. Фірмана з Дорізону, оказали еще більшу або меншу готовість дати своїх синів до школи отсі п.п.: М. Прийма, Гр. Прийма і М. Бобко з Іра-семи, Пр. Мудрий і В. Угрин з Прудентополя, Н. Доняк і Личаковський з Іраті та вкінці п. Гураль з Куритиби.

Матеріяльна й моральна жертвенність нашого монастиря, яка не жахалась ані грошевого вкладу, ані відвічальности супроти батьків, українських національних інтересів і державної інспекції, зістала чинно гейби знехтована і то без дискусії.

В виду цього мусимо з прикрістю і жалем заявити, що мимо найліпшої волі не маємо спромоги приступити в 1924 р. до отворення ви-

Конзельєро Х. Х.

Червомовець.

Оригінальність Беневідеса, студента третього року медицини, лежала в тому, що він говорив червоним. Та й було-ж сміху в авлі, коли з приходом професора Насціменто Ботельо, роздавався з посеред лавок звільна шорсткий, низький, глибокий голос, викликаючи котрогось зпоміж студентів кляси:

— П. Венедикт Маркес Віяна!

— Присутний! — відповідали всілякими голосами.

З окулярами на носі, професор водив очима по лавках, шукаючи себе самого, переляканий подібністю голосу. А бачучи Беневідеса заглибленого у виклад пропедевтики, з опущеними очима, з стиснутими губами, ніколи був би не відкрив у ньому чудного наслідувача, як би одного дня один з товаришів не вказав на нього як на автора жарту.

Ся здібність студента, річ ясна, добула йому подив, а головню приязнь кляси. Не було празнику в хаті товаришів, на який не був би запрошеним Беневідес. І саме з цього приводу він їхав в сім часі в напрямі Ітабораї, де мав перебути кілька вільних днів в товаристві Альтіна Фернандеса, свого товариша студій, котрого батько мав розкішну посілість на дванадцять мінут від залізниці.

З чемоданчиком в руці, з сагорткою на рамени, підійшов хлопець до воріт хутора, при котрих під цей момент нахо-

дився Василь, малий негер, що мав яких десять років, з надмірно білими зубами, з кучмою пудля на чубі голови, котрого ноги, готові до бігу на всякий випадок, робилися вже попеластими.

— Чи тут „Гарна Сторона“ полковника Фернандеса? — Запитався Беневідес, ставлячи чемодан на огорожі.

— Еге-ж, так, пане, — притакнув малий чемний негер.

— Пан підуть сюдою, повернуть тудою на сю стежку, перейдуть побіля кокосової пальми, що стоїть по правому боці і будете скоро за огорожою. Не можна змилити дороги.

— Це дуже складна річ, хлопче, — заявив Беневідес. — Краще буде, як підеш зо мною. Ти не з сего дому?

— Так, пане. Я син кухарки цього дому.

— Так ходімо.

Маючи Василя при боці, ішов студент пісковатою, новою дорогою, аж ось, щоб прогнати скуку дороги, рішився зажартувати з малим негром. Побіля дороги, в тіни великої манги, пережовувала корова з хутора.

— Ся корова ласкава? — спитався студент.

— Ще і як! — відповів чорненький. — Це Креоля. Ласкава, як баранець.

— І говорять?

Негер подивився на нього, беручи це за жарт.

— З чого ти смієшся? — промовив Беневідес поважно. — Ти ніколи не чув, як худоба говорить? Хочеш побачити, ходи сюди.

І підійшовши до корови, затримався, питаючи: — Отже „Креоля“, як поживаємо?

— Гарно, дякую! — відізався глухий, коровячий голос з середини, який налякав малого негра.

— Полковник Фернандес поводитьсь з тобою дуже добре?

— Часами, чути було знову голос, якого слухав Василь, як він видобувався з горла корови.

— Одначе часом збиткується надо мною трохи.

— До побачення „Креоля“!

До побачення, пане доктор!

Зробивши великі очі, малий негер споглядав з підозрінням на цього чудного чоловіка, що спонукував звірів до говоріння, коли знову йдучи, вони зустріли коня-верхівця, що пасся.

— Добрийдень, приятелю! — звивався студент.

І говорячи крізь горло, з зачиненою губою, голосом, що нагадував іржанне:

— Добрийдень, пане доктор!

— Що вони тут роблять з тобою?

А кінь:

— Я переносу чимало; терплю від шпорів, дістаю батогом і майже мене не розпутують.

Щораз більше затрівожений обірванець дивився на Беневідеса, аж поки не появилася криша хутора.

— Це там! навчав Василь, простягаючи руку

Одначе поки підійшли до хати, переходили повз величезної, густої кокосової пальми, Підійшли до неї і Василь похо-

лов: в тіни великого дерева пережовувала листе дуже освоєна коза, що не рущалася з загорожі подвіря. Коли мурин побачив її, затримався перед гостем, стаючи між ним і звіратем.

— Не питайся, паничу, нічого в цієї кози, ні! — прохав збентежений, стоячи між обома.

І серед тривоги в очах, на обличчі і в цілому вигляді, як той, що боїться, щоб не зрадили тайни:

— Ся коза брехлиива!...

Обручка.

Юльцьо від часу, коли починав говорити, визначався компромітуючою балакучістю. Хотів знати все, допитував про все, ставлячи кожної хвили невідповідні питання. Зараз зранку, коли няня зависила йому під бороду сервету до кави, починав свої допити:

— Люїза, люде справді є зроблені з глини?

— Є, так, мій Юльцю.

— І чорні таксамо?

— Таксамо.

— Так це з глини з вугля? не так?

Нераз питання ставили батька в прикре положення.

— Тату, коли люде дують на вогонь, на вогнище, він запалюється; не так?

— Запалюється, мій синку.

— А чому воно так, що коли дуги наполомніть свічки, свічка гасне?

Затрівожений цею вчасною зрілістю

шої школи для так малого числа зголошених учеників. Тим самим одначе не зрікаємося надії, що в слідуєчому році зможемо отворити бодай т. зв. escola intermediaria.

Прудентопіль, 10/12 1923.

ГУМЕНАТ ОО. ВАСИЛЯН.

Європа — дім божевільних.

У Сан Павльській німецькій газеті (ч. 247) «Deutsche Zeitung» знаходиться стаття під повищим заголовком, з котрою годиться і нам познайомитися, бо це, що сказано про європейську політику відносно Німеччини, стосується вповні і до України.

«Ховають державу — кажеться у статті — на розі вулиці. Так описує англійський тижневник «Outlook», льондонську настроєву картину, з котрої ми виймаємо слідуєчі уступи: «Чи ви чуєте, як вони на побережю оголошують продаж німецьких банкнотів? В довгих рядах стоять торговці на краю вулиці: вони мають грубі вязки банкнотів у руках і білі вивіски на шій, на яких можна читати: «Сто тисяч марок тільки за два пенси! Кожда нота правдива!» Ті самі слова викрикують вони безвпинно хрипким хором: Одна жінка в нужденному дощівнику кричить найбільше. Тримаяться оподалік один від одного, щоб утримати конкуренцію. Поміж ними стаять інші крамарі, котрі спродають по дешевій ціні сірники, шнурівки до черепків, овочі і всяку гандату. Хлопці, що спродають часописи, кричать посеред них звучними голосами, одначе все і всюди вибиваються з посеред вуличного гомону слова: «Німецькі марки, німецькі марки, штука на штуку два пенси!» Осьтаківці держава сильних Німців виставлена на продаж wraz з цілою її гордістю і її надіями, мріями і плянами п'ятох поколінь тверезо працюючих людей! Що за незвичайний товар для побережя в цей дощовий день! Цей товар для примани виставляють перед наші очі: новісінькі вязки з багатьма папірчиками, на кожнім середньо-вічний образець

— питається з огляду на сю льондонську настроєву картину, змальовану «Outlook'ом», «Кельнська Газета» — і зазначає: коли ми оглянемося кудом себе сьогодні, то трохи не так нам видається. Розклад нашої політичної і господарської сили безпереривно продовжується; за два пенси можна було сьогодні купити вже 20 мільонів паперових марок, а ризик і розколини в державній будівлі останніми днями так зарисувалися, що розпад німецької єдності зробився вже постійним титулом у заграничній пресі. Що одначе тяжить на нас більше, це відсутність відваги і надії, яка поширилася на широкі кола нашого народу як вбійча недуга; кождий говорить до себе безнадійно, що всякі труди і вся відпорність не мають ціли, вкладає руки до кишень і велить подіями іти своєю ніби конечною дорогою. І булоб чудом, як би сі настрої при останніх подіях у нас не зродилися. Ми цілі роки (тому, що иншого нам не лишалось) вели політику, виповнювання приказів, та вона не довела ні до чого. Багато з нас покладалося на Союз Народів, а він видер нам Гор. Шлеск. Льюйд Жорж вшвав проти Бріяпа; французький нарід мерцій заступив Бріяпа сильнішим ненависником Пуанкаре'м, який по черзі перепер свою волю помсти проти Льюйда Жоржа. Бонар Лоуа і Болдвіна. За Болдвіна ми дожили такої сильної і простолінійної відпорности, на яку не міг спромогтися навіть Льюйд Жорж, і чимало з нас розбудило в собі нові надії; тим страшнішим було розчарування. Позвольмо сказати «Outlook'ови, що думають про це чесні люде в Англії: «Наш міністер закордонних справ заявив французькому урядови без обиняків, що поступованне Франції не погоджується з договором, якого повинні придержуватися усі заінтересовані держави. Тепер преміер Вел. Британії, який мовчав в часі, коли доконували злочину, котрий він п'ятував як злочин, біжить до злочинця і домагається свого паю з добичі. Та це порівнянне ще не вповні відповідає дійсности. Образ, який ми представляємо для світа, ще більш ганебний. Бо ми не стоили зовсім бездільно, як пан Пуанкаре давив Німеччину. Ми з повним розумом заохочували Німеччину до від-

Календарець „НАШОГО ПРИЯТЕЛЯ“ єсть до набуття в адміністрації „Праці“ по ціні 200 рейсів Поодиноких примірників не висилаєсь, хіба що інтересований надішле вперед почтові селі на пересилку.

Побіда правди.

Митрополит Шептицький уже в дома. Стара, історична святоюрська митрополіча палата й архікатедральна церква, повитала дня 5. жовтня свого Хазяїна по довгій розлуці, хоч тихо й мовчально, одначе щиро так, як витає мати свого дорогого сина, що по трудах і небезпеках переступив рідний поріг. А разом з св. Юром витає великого Страдника й ціла Галицька Земля.

І справді в чому радіти!

Бо пригадаймо собі коротко історію повороту Митрополита до краю.

Коли Митрополит по довгій Апостольській подорожі, тяжко хорий, в дорозі до Львова приїхав до польської граничної стації, Дзедзіц, його обпали як злочинця польські жандарми й по приказу польського уряду відставили до монастиря в Познані як інтернованого. Цілий культурний світ здивувався, питаючи про причину сього вчинку. Польща, як притиснений до муру злочинець, почала викручуватись. З Варшави розтелеграфовано найперше, що причиною інтерновання є те, що подорожні папери Митрополита в непорядку. Та зараз вияснено з усіх сторін, що се неправда, бо самі польські власти дали Митрополитови візо на ватиканський паспорт. Тоді польські міністри стали проголошувати, що приїзд Митрополита у Львові може викликати українську революцію. На те навіть польська преса яка має дрібку сумління, відповіла, що заворушення моглиб бути спричинені хіба самими Поляками у Львові, сторонниками польського уряду й се річ польських властей не допустити до ніяких заворушень. Як останній аргумент піднесла Польща, що Митрополит Шептицький допустився державної зради супроти Польщі, агітуючи проти прилучення Сх.

телегр. агенції, що Митр Шептицький перед відїздом до Львова був у през. Войцеховського у Спалі і зложив заяву льояльности — се муштарда по обїді, дуже гірка для польських шовіністів.

Митрополит повернув до своєї столиці з авреолом Мученика народу, а в його повороті символізується побіда правди над насилою. Український нарід Галицької Землі з щирою радістю витає свого князя Церкви з побідою і бажає йому від серця також повороту до здоровля.

Політичні процеси в Галичині.

Останні два місяці с. р. (вересень і жовтень) зазначилися в історії поневоленої Польщею Галичини цілим рядом політичних процесів, які кидають ярке світло на ті відносини, серед яких доводиться жити, бороти і страдати нашому народови. З цілої вязанки процесів польського «правосуддя» проти громадян Українців вибираємо тільки найголовніші, а саме ті, які мають визначно політичний характер і на який можна прослідити відношення польської влади до українського народу взагалі, а до підсудимих з окрема.

Від третього вересня майже до половини сього місяця йшла перед трибуналом присяжних у Львові розправа проти підполковника УГА. Володимира Федоровича за його мнимі насильства над Поляками в часі українсько-польських боїв у Галичині, поперед усього за розброєнне польської ватаги в Микулинцях. Історія процесу Федоровича дуже повчаюча для розуміння «справедливости» польських судів. Підполковник Федорович приїхав до Галичини, маючи в руці «зелізна лист» польської влади, яка тим самим дозволила на його поворот, не бачучи за ним ніякого уголовного злочину. І справді якийсь час підпол. Федорович жив свободно — о скільки взагалі є свободне життя в Польщі — й ніхто його не торкав. Та нараз ні з сього ні з того арештовано його, а польська «патріотична» преса вдарила в дзвін радости, що приловлено «небезпечного гайламацького катя», який, мовляв, нічого иншого й не

Що за незвичайний товар для побережя в цей дощовий день! Цей товар для примани виставляють перед наші очі: новісінькі вязки з багатьма папірчиками, на кождім середньо-вічний образець на синяво-червоному фоні. Кождий правдивий: водяні знаки і номери це потверджують. Деякі листки падають в болото; тут загибають враз з старими пуделками і розтопаним газетним папером. Як вона кнчить, ся гординя Німеччини, в пропасти, яка під нею отворалася! Колісь нота на тисячу марок була уділом в найбагатшій, найкраще впорядкованій цивілізації світа. Сьогодні вуличній крамар добуває за неї кілька краплин кепської кави. Так ховають стару Німецьку Державу».

Чи ся страшна символіка пересаджена?

сина, др. Валентин зробив одного дня п. Альмеринді пропозицію:

— Мусимо звідси виїхати. доню. Юльцьо робиться надмірно живим, дуже цікавим, і це дає мені до думання. Треба дати йому інше простіше окруженне серед якого він найшов би розривку, приєднаючи трохи інтелігенцію.

— Так їдьмо, Валентине. Як треба... — погоджувалася невіста.

Однак перед виїздом порішено, що пора зробити кілька гостей.

— А Юльцьо йде? — спиталася п. Альмеринда.

— Так, іде — відповів батько.

В салоні панства Альвес де Альбукерке, де їх приймили дуже любо, хлопчина в перше завважав „обручки“ присутніх.

— Тату, — почав допитувати — що це за перстень?

— Це „обручка“, мій синку.

І що це таке „обручка“?

„Обручка“ це такий гладкий перстень без ніякого каменя, котрого вживають жонаті від дня вінчання.

— Ааа!... — сказав молокосос.

Кілька днів пізніше, на хуторі Щаслива Дорога, куди вони заїхали, ходив вуличник по подвірю, аж тут побачив в тіні дерева, румегаючого „Красавця“, величезного бика від ярма, в котрого ніздря після звичаю вклали великий залізний перстень, щоб до нього привязувати шнур. Переляканий, хлопчина побіг до хати, сповіщаючи:

— Тату, знаєш, хто тут на подвірю лежить під деревом манги? Той жонатий бик!

І супроти здивування батька, що розплющив широко очі, нічого не розуміючи, сказав:

— Отсей, тату, отсей, що має „обручку“ в носі... Знаєш?

для світа, ще більш ганебний. Бо ми не стоїли зовсім бездільно, як пан Пуанкаре давив Німеччину. Ми з повним розумом заохочували Німеччину до відпорности. Ми спонукали німецьку пропозицію з 7. мая. Ми станули по стороні Берліна проти Парижа. І Французи є зовсім праві, коли говорять, що німецька відпорність булаб була зломаною на протязі п'ятьох тижнів, якщо ми булиб зразу взяли участь в рабівничому поході. Отже ми заохочували одного борця, котрого справу ми вважали слушною. А коли ми розбудили в ньому фальшиві надії і звели його, ми засіли враз з тріумфуючим наїздником до сніданкового столу, щоб виманити від нього наші відсотки з плодів його нікчемности! Може Европа булаб зробилася вязницею, якби була побідила Німеччина, однак це булаб принаймні порядня і дисциплінована вязниця! Тенер Европа є домом божевільних, а найвищий вартівник (Пуанкаре) є найгіршим з усіх божевільних. Роль Джон Буля (Америки) є при тому, здається, цього роду: викликати заговор обсади, щоб вони могли з усіх камер тікати, а відтак видати їх найвищому вартівникові і придивлятися з вдоволенням, як їй будуть накладати більше кайданів і лянцюгів. Так, мої панове, це божевільний світ!»

Не будемо проловжувати сих виводів бо вони вже надто багато сказали. Англійсько-французький злочин, що робить з Європи дім божевілля, виставлений англійським тижневником на таку діймаючу критику, що коли таких голосів буде більше, то злочини вже не довго існувати. А тоді, коли за злочин прийде кара, світ пригадає собі, що є ще один мученик, ще одна жертва підлої льондонсько-парижської дипломатії — розпятий на хрест український варід. Це статися мусить!

Просить ся усіх Вп. П. Атенів і поодиноких пренумераторів „Праці“ подати нам до відома всякі неточности, зміни і поправки в адресах і то найдалше до 15. січня 1924 р., щоби був час вєсь спростувати в нових адресах.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

заворухень. Як останній аргумент піднесла Польща, що Митрополит Шептицький допустився державної зради супроти Польщі, агітуючи проти прилучення Сх. Галичини до Польщі. Та сим аргументом Польща тільки осмілилася в очах культурного світу, бо й Ватикан і цілий політичний світ були добре поінформовані про діяльність Митрополита, а закид державної зради Польщі, звернений проти горожанина Східної Галичини, яка до 14. марта 1923 р. до Польщі не належала, дав ясний доказ, що інтернованне Митрополита — се звичайна месть, нічим не оправдана, хіба що польським шовінізмом. До речі скомпромітувавшись і не маючи вже більше аргументів на виправданне, оповив себе польський уряд вікниці мовчанкою.

Та сей ганебний, варварський вчинок викликав обурення проти Польщі в цілім культурнім світі. Апостольська Столиця зажадала негайного увільнення Митрополита й дозволу на його виїзд до Львова. Колиж Польща почала викручуватись, папський Нунцій покинув Варшаву. А тоді й навіть Франція засоромилася учинком Польщі і приказала увільнити Митрополита. Рівночасно рушились американські Українці з рядом протестів до Ватикану й амер. уряду, а також наша Делегація у Женеві не дармувала. На Польщу зроблено натиск з усіх боків. Польща мусіла податися. Польський уряд, що з початку за ніяку ціну не хотів згодитися на увільнення Митрополита й домагався від Ватикану, щоб він забрав Митрополита до Риму, стрінувшись зі загальним обуренням і протестами, почав вілворот.

Для замаскування своєї певдачі й компромітації, польський уряд використав погіршення у стані здоровля Митрополита на те, щоб застановитись над шляхом відвороту. Спершу придумано звязати поворот Митрополита до Львова з упокоряючою для нього дорогою через Варшаву, де Митрополит мав бути у Вітоса і Гломбінського і зложити заяву лояльности. Колиж Митрополит не виявив охоти побачення з польськими достойниками, польський уряд мусів погодитись на те, що Митрополит перед відїздом відвідає з чемности президента Польщі Войцеховського у Спалі. І більш нічого.

Компромітація польського уряду завершена. Баламутне повідомлення польської

товано його, а польська «патріотична» преса вдарила в дзвін радості, що приловлено «небезпечного гайламацького кат», який, мовляв, нічого иншого й не робив на протязі української війни, тільки... різав Поляків. Підполк. Федоровича поставлено перед суд, який видав на нього кару смерти. Наслідком амнесії сю кару замінено на 15 років тюрми, а коли й сей вирок запротестовано, прийшло до розправи перед присяжними судьями дня 3. вересня. Свідки, яких покликав на розправу польський прокуратор і оборонці обжалованого, більші і менші польські патріоти, в один голос під присягою ствердили, що закиди акту обжалування проти підполк. Федоровича є неправдиві і являються видуманою клеветою. Польському судови не лишилося отже нічого, як винустити підполк. Федоровича, на волю, признавши його вповні без вини.

Таким чином польська «справедливість» ту саму людину, яку тепер признала невинною, перед роком присудила була безваганя на смерть. Отже те, що нині в її очах біле, було ще недавно чорне по всім найжорстокішим параграфам карного кодексу аж до параграфу, який предвиджує шибницю, або розстріл.

ВІДПІВІДЬ ПОСЛА НАВЛА ВАСИЛЬЧУКА НА ЕКСПОЗЕ ГОЛОВИ РАДИ МІНІСТРІВ ВІТОСА.

(Уривок з промови).

До цього часу, до створення польської більшости, до висунення цієї концепції в Сеймі, всі дотеперішні польські уряди нарушували міжнародні трактати Версальський чи Рижський у відношенню до національних меншостей, особливо дотериторіяльних меншостей, як українська й білоруська. Прецинь жаден польський уряд до Вітоса не може похвалитися толерацією у відношенню до українців і білорусинів, бо навіть тоді, коли говорено про демократичних міністрів, тоді ті самі міністри робили те саме, що роблять тепер міністри з так званої Хени, Звонзку Людово Народового чи иншого заприязненого з ними сторонництва. Одному лише треба признати рацію, що всі уряди, до уряду п. Вітоса включно, не виявляють своєї програми. Опінія польської лівіці сконстатувала й очеркнула це як брак програми. Я вважав би, що то зовсім не так: та програма існує у великій часті польської суспільности, серед тої суспільности, що робить політику. І уряд давав зовсім вільну руку своїм урядникам і політичним діячам, а вони лише укривалися й боялися поставити точку

над „і“. Цю точку над „і“ хотів перший поставити ген. Сікорські, він перший признав, що він, Презес Міністрів, не має урядової програми у відношенні до національних меншостей і радить та кермується від випадку до випадку. І з цієї причини, що ми тут прийшли й поставили цілий ряд національних і класових постулатів, селянсько-робітничих, супроти цього Союму мусів скристалізуватися й виявити у відношенні до нас свою фізіономію. Я переконаний, беручи під увагу ці настрої в Польщі, що є річчю абсолютно нормальною, що польська більшість, більшість соймова, що прийшла до концепції створення польської правлячої більшості, є шовіністична, бо за свою основу взяла девіз: Польща для поляків (Голоси: для кого має бути) Польща для польських горожан. (Голос: Нехай пан то вяснить ширше). Як що ксьондз не буде мені переривати, то постараюся представити це з моєї точки погляду. (Голос: Польща для горожан, що розпирають Польщу). Та концепція зовсім не нова. Колись в Росії за царського режиму був виразником цієї політичної мудрости Марков II і Пуришкевич: „Росія для руських“. „Росія для руських“, було кличем цих людей. Тепер ми є свідками, як це для цих панів скінчилося. Після мого переконання територіяльне положення Польщі і міжнародна ситуація вимагалаби для фактичної незалежності Польщі чогось іншого (оклики). Ми Українці ніколи не були ворогами незалежності Польщі. Не вотребуємо цим рекомандуватися, але на мов переконання Польща лише тоді фактично стане незалежною а не буде експозитурою якогось милітаризму — як тепер милітаризму французького, коли Варшава є більше французька як Франція, як що в Польщі створюються услівя республіканські. Польща мусить бути другою а навіть ще ліпшою Швайцарією, що би я, українець, почувався тут фактично під сонцем, щоб не почував себе тут гнобленим, що би жид, німець, литвин, кожний мав однакові права й однаково почувався горожанином Польщі. Прошу панів, лиш в цих услівях, при цій дуже зигзакуватій ліній границь, при великих ворогах зі всіх сторін, при цій навіть певній звичці не відріжнювати Росії від Польщі, бо ж прецінь ще тепер приходять листи Варшава Росія від цих ваших приятелів французів. (П. Шебеко: Надзвичайні відкриття. Ви повинні бути міністром почт і телеграфів) Дуже дякую, я, прошу пана колеги, ніколи не згедився би бути міністром у вашому кабінеті. Отож отся концепція правлячої польської більшості, що вийшла зі скрайної правиці, натрапила на цілком податний ґрунт в теперішнім Союмі і, на нашу думку, коли вже є стала ділема, коли ситуація гри в демократію, є ясна, ми постановили собі: нехай гра буде отверта, треба раз зібратися з маскуванням демократії з

дозволю собі представити в загальних рисах. Е-ж прецінь деякі приписи і польська конституція, котрої польський уряд повинен бути першим стражником, є Версальський трактат, котрий забезпечує нам права і свободу береження, культурних властивостей і ин. Під цим оглядом ми українці в Польщі маємо найбільшу кривду, бо навіть німецька меншість, котрої представникові тільки що наговорено багато неприємних річей, навіть жиди мають школи й правду сказав оден з жидівських послів, що жиди є цим мячком, який перекидається від права до ліва в Союмі, чи треба чи не треба, що з жидів робиться забавка. (Голос на правиці: А ви уряджуєте ім погроми). Ми находимося ще в гіршім становищі від жидів. (Ріжні оклики на правиці). Після кількох літ польського правління, після вирішення східних границь, при підписанню й ратифікованню трактатів про меншости, при Конституції Річипосполитої, вже після року нашого побуту тут, є у нас цілі терени, котрі досі не можуть отворити шкіл. (Крики, Голос на правиці: Населення не хоче). Яка то іронія. І не знаю як це назвати — глупотою чи невіжеством. Маршалок (дзвонить) Пана Посол. За цей висказ закликаю вас до порядку. П. Васильчук. Я не винен, що панове не дають нам промовляти нашою мовою. Тоді буду говорити зовсім інакше. Маршалок. Це є поминення парламентарних приписів. Звертаю увагу пана посла, що ви маєте повну свободу промовляти мовою, приписаною для соймових обряд. П. Васинчук. Ви примусили нас мешкати тут в Польщі і не даєте нам говорити нашою мовою та ще жадаєте від мене поправности (на українських лавках оплески. (Голос на правиці: Ви вважаєте, що польською мовою можна говорити ординарно). Маршалок: Я даю Вам всяку опіку, так як кожному іншому послові (Голос на правиці: безличний молокосос). Прошу не переривати. (Голос на правиці: Шож це за говорення, по російськи може говорити інакше, а по польськи говорить ординарно.) Холмщина й ціле Підляша не мають досі ні одної української народньої школи.

Відозва.

До емігрантів з околиць Городенки, Східна Галичина.

Будинок «Народний Дім» в Городенці одинока твердиня наша, в котрій гуртувалися і ще гуртуються наші культуральні і просвітні Товариства, потерпіли дімаючо через світову війну. Всі урядження внутрішні, бібліотеку Товариства Бесіди і Товариства Міщанської Родини, сцелю театральну сцену і всю гардеробу

Позір Прудентопільці!

О огляду на мій виїзд з Прудентополя подаю до відома, що уповноваженим до урнимання декларацій народний податок фонду Нег. Допомоги Краєв. і відбирання податку з міста Прудентополя і околиці є п. Дмитро Ярема (Прудентопіль, Нар. Дім).

П. КАРМАНСЬКИЙ.

Як там в царстві Вітоса?

Віроломність польського уряду. Д. 12. листопада відбулися похорони жертв кривавих заворушень в Кракові. Підчас кулічної боротьби в Кракові забито 43 жовнірів, 2-ох офіцерів та 9 робітників. Число ранених виносить поверх 500; поміж раненими є 16 офіцерів.

Засрайкувавши робітники в Кракові по довгих переговорах остаточно віддали оружье до рук спеціальних урядників, виделегованих генералом Желіговським. Сейчас однак по відданню оружья польське правительство поступило зі зною загально польською віроломністю і зарядило масові арештування розброєних. Незвичайне обуронне виклпкала вість про арештованне послів Ігнаца Дашинського і д-ра А. Бобровського, які в часі заворушень находилися в Кракові.

Поступованне польського правительства в часі кривавого страйку залізничників показало, що польський уряд не признає ніякої етики, ні ніяких зобовязань ні умов і що всяку умову ломить ще скорше, як весів її підписати.

З діяльності півн.-американських Українців.

Наші брати з Півн. Америки тепер заняті акцією недопущення, щоб Америка витала офіційально зіпателя Сх. Галичини Галера.

І так д. 9. надоліста явилася перед міським мейором в Бостоні Герлі українська делегація та предложила свої протести проти офіційального приняття містом польського генерала Галера.

ської республіки, котру можна вважати вже похованою. З Кобленц доносять, що провізоричний уряд цієї республіки повідомив предсідника міжкоаліційної рейнської комісії про своє розв'язанне. Доносять про сформованне нового уряду під президією Дортена.

З тяжкою бідою вдалося др-ови Вльгельмови Марковски зліпити новий кабінет, в якому Шртеземан займає становище міністра для закордонних справ. Соціалні-демократи не мають в цьому Уряді свого заступника.

ІТАЛІЯ. Хмароломи в околицях Бергамо в Л'юмбардії спричинили великі повені, які обернулися в катастрофу, головно по причині зірвання тамп на озері Лено. Трп місцевости Деццо, Гандно і Карна щезли зовсім під водою, 600 людей (по дотеперішнім обчисленням) найшло смерть у хвилях, а шкоду, спричинену повеню обчислюють на сотки мільонів лірів.

РОСІЯ. Подають до відома, що Чічерін вислав до Ватикану ноту, в якій він домагається признання совітської республіки, а в заміну за те обіцяє застановленне всяких переслідувань католицької церкви в межах Росії.

Рівночасно доносять з Москви про замордованне в Києві архимандрита Гр'ябнянського.

ФРАНЦІЯ. Пуанкаре, як доносять з Парижа, мав конференцію з комісією закордонних справ і фінансів у справі уділення кредитів з метою зброєння: Польщі 400 мільонів франків, Югославії 300 мільонів, і Румунії сто мільонів. Польща гарантує сю позичку податком від тютюну. (І що вже далі піде на застав у сій Вітосовій Польщі? — Ред.).

ПОЛЬЩА. Куртибський «Світ» доносить про такі зміни в польському уряді: Войцех Корфанти (відомий творець банд на Гор. Шлеську) став заступником президента міністрів, Роман Дмовскі (русифіл) став міністром закорд. справ на місце Сейди, а місце паяца Стаєя Гломбінського займив колега Дмовського Стаєсьо Грабекі. Сю чесну компанію кабінету Віцка Вітоса доповнив ще д-р А. Хлаповскі (може Охлаповскі — Ред.). Міністер війни Шептицький ще торгується з Войцеховским за більші охлани під претекстом видатків на військо.

Цей образ був би неповним, як би ми

празниці, натрафилі на цілком податний ґрунт в теперішнім Союмі і, на нашу думку, коли вже є стала дилема, коли ситуація гри в демократію, є ясна, ми постановили собі: нехай гра буде отверта, треба раз зірвати з маскуванням демократії, з гранням в ці демократичні кличі, а поза цим роблення іншої політики. Не будьте панове такі вдоволені, принайменше не висказуйте цього і не думайте, що я обжаловую ціло правдиву польську демократію. Я далекий від цього. Кажу лише, що хвороба націоналізму й шовінізму в Польщі є так велика, що сягає вона далеко поза теперішні лави соймової більшости. Далеко більше. То є хвороба з моєї точки погляду цілком зрозуміла, в наслідок цих тяжких боротьб, котрі ви переносили проти ріжних царатів, але факт, що ця хвороба за сильно загніздилася в польській суспільности. Отож деяку зігнулу спадщину одержав п. Вітос, мимо того, що прецінь він сам брав в цій спадщині чинну участь. Але коли попередні уряди не сміли виповісти нам війни, ще не сміли з цієї Високої Трибуни сказати, що треба нас виключити з політичного життя в Державі, то п. Вітос осмілився це зробити, а його Міністер Гломбінські і пан Кернік вже оголосили нам цю війну. (Голос: Коли то було? Голос: За молодий, щоби це памятали. Радість.) Передовсім старість, не завжди є доказом мудрости, а у вашій замітці не виджу великого розуму. (Оплески на лавах національних меншостей.)

Маршалок (дзвонить) Прошу панів, отся виміна гадок не відповідає повазі цієї Високої Палати.

П. Васинчук. Без великого здивовання, а лише з усмішкою почув я заяву п. Вітоса, який казав: Національні меншости в Польщі тішаться повністю свободи і конституційних прав та опікою уряду, але виступили з обжалованням за границею, хочтячи представити Польщу в некориснім світлі, забувачи при цім, що не мають до цього причини, бо уряд поступає згідно з приписами конституції, як також, що є велика ріжниця між трактованням в сусідніх державах поляків, які там становлять національну меншість, а трактованням національних меншостей в Польщі. (Голос: Треба мати велику відвагу, щоби цьому перечити.) Маю настільки відваги й позволю собі перечити. Національні меншости тішаться конституційними гваранціями й опікою уряду. Признаю, також інші меншости а особливо українська меншість, що становить за польською статистикою кілька мільонів населення — статистикою п. професора Бузка, звісного вже під зглядом роблення статистик, навіть за тою статистикою становить поважну більшість на Волині, Східній Галичині, а навіть за тою статистикою значний відсоток на Холмщині й Підляшшу, не говорячи вже про Білорусь — та українська меншість, признаю повну рачію пану Презесові Вітосові, тішиться спеціальною опікою. Як ця опіка виглядає,

ні і просвітні Товариства, потерпів діймаючо через світову війну. Всі урядження внутрішні, бібліотеку Товариства Бесіди і Товариства Міщанської Родини, салю театральну, сцену і всю гардеробу кружка аматорської цілковито знищено, будинок сам грозить заваленням і потребує конечно як найскоршої репарації. Через злидні політичні Дирекції Народного Дому не в силі сего всего направити і просити тому всіх ВП. Добродій з Городенського повіта в цілі відновлення того — для нас такого дорогого приюта — о ласкаві датки, котрі належить складати на руки пана Володимира Дороцького, учителя в Вера-Гварані яко особи через нашу Дирекцію уповаженої до збирання датків.

Городенка, дня 12. серпня 1923.

Др. Т. Окуневський
Стефан Дороцький
Олекса Яворський.

Податок на „Фонд негайної допомоги“

Оподаткували себе далі:

366. п. Йосиф Фірман з Бара Гранде на \$500 рс. (зложив 6\$ за 1 рік) і кличе: п.п. Михайла Новосада і Івана Гуменюка з Бара Гранде і Василя Новосада з Ляранжейри.

367. п. Василь Новосад з Ляранжейри на \$500 рс. місячно (зложив 6\$ за 1 рік) і кличе: п.п. Івана Білика і Петра Стоцького з Бара Гранде і Тимка Новосада з Тіжуко Прето.

368. п. Павло Музика з Нової Галісії на \$500 рс. міс. (зложив 6\$ за 1 рік).

369. п. Теодор Кулинич з Нової Галісії на \$500 рс. міс. (зложив 6\$ за 1 рік).

370. п. Демко Шаран з Руй Павлиста на \$500 рс. міс. (зложив 5\$ за 10 міс.).

Народний податок

зложили далі: п.п. Йосиф Фірман з Бара Гранде 6\$ (1 рік), Василь Новосад з Ляранжейри 6\$ (1 рік), Теодор Кулинич з Нової Галісії 6\$ (1 рік), Павло Музика з Нової Галісії 6\$ (1 рік), Демко Шаран з Руй Павлиста 5\$ (10 міс.), П. Комницький з Пруд. 3\$ (за 3 міс.). — Разом 32\$000.

На будову Студенського Дому у Відні, зложив п. Михайло Заяць 2\$.

УДІЛИ КООПЕРАТИВИ: „УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР“ У ЛЬВОВІ

закупив далі: п. Іван Колодій з С. Павльо (2).

І так д. 9. надоліста явилася перед міським мейором в Бостоні Герлі українська делегація та предложила свої протести проти офіційного прийатти містом польського генерала Галера.

Іменем делегації промовляв наперед о. Пелехович, котрий протестував проти прийаття Галера яко американський горожанин на тій основі, що генерал Галер під покришкою оборони Польщі перед большевиками ломив самостійну українську державу миролюбивого українського народа. Бесідник представляв дикий спосіб боротьби Галерівської армії.

Після нього промовляла паніна Ірина Пелеховичівна іменем місцевого жіночого сестрицтва, відтак Ликола Давискиба, одітий в уніформ американського жовніра, з медалю на грудях, говорив про страшні жорстокости Галерчиків. Зі слів мейора видно було відразу, що він, запросивши раз Галера, не хоче відкликати свого запрошення.

Виступали опісля представники литовської та жидівської організації. Він імени Поляків виступав місцевий ксьондз. Остаточо мейор рішився не змінити свого становища супроти Галера.

Хоч технічно протест Українців міста Бостону уважається за програний, всетаки він зділав своє, позаяк ляцький генерал Галлер не буде уважатися гостем міста Бостону, але тільки гостем Американського Легіону та місцевої ляцької колонії. Бостонські Українці однак не спочивають і вислали протест до команданта Легіону а так само і до губернатора стейту.

Зі світа.

НІМЕЧЧИНА. Хвилево в Німеччині ніби притихло. Одначе по всім познакам комуністи приготавлиють рішучий удар. Комуністи зорганізовані російським агітатором Радеком повалили уряд Штреземана, ходячи вулицями масово і викрикуючи: Смерть Штреземанові! З Саксонії і з Тірінгії на борзі стягнуто державну оборону до Берліна. Диктатор Сект розвязав комуністичну організацію; 77 членів арештовано. Га ще далеко до того, щоб можна було говорити про ліквідацію комуністичного договору.

Інакше представляється справа єрбий-

Сьо Грабски. Сю чесну компанію кабінету Віцка Вітоса доповнив ще д-р А Хлаповскі (може Охлаповскі — Ред.). Міністер війни Шептицький ще торгується з Войцеховским за більші охляпи під претекстом видатків на військо.

Цей образ був би неповним, як би ми поминули ще одну фігуру, а іменно іменованне командантом краківського корпусу відомого ватажка банд, що займали Вильно, Желіговського. Це іменованне стоїть у звязку з останніми краківськими революційними заворушеннями (з дни 6. листопада), в яких згинуло 6 офіцирів і 11 рядовиків та 12 осіб з цивільного населення, і в яких була приблизно сотня осіб ранена.

Врешті годиться занотувати, що д. 3. п. м. у Варшаві засуджено на кару смерти комуністів Вагінського і Вечаркевича за чисельні динамітові атентати.

З Бразилії.

У Рію викрив малий хлопець фальшивника нових алюмінієвих бронзованих монет на 500 р. і на 1\$, які видав уряд в память століття.

— Президент Sociedade de agricultura др. Ф. Рамос заповідає слабі єсгорічні збори кави, отже треба надіятися подорожіння цього продукту.

З МІСЦЕВОЇ ХРОНІКИ.

Іспит учительський.

Каліфікаційний вчительський іспит в Куритибі, о скільки нам відомо, зложили п.п. Стефан Кобилянський з Антоніо Олінто і Стефан Жук з Прудентополя. Про інших кандидатів ще не маємо відомости (В тім самім часі зложило іспит двайцять кількох Поляків, при чому значна їх кількість відпала по причині недостаточного підготовання).

Пересторога.

У львівському двотижневнику «Український Емігрант» (ч. 7 і др.) чимало понаписувано про Бразилію видуманого і неіснуючого, що може увести в блуд не одного, сподіваючи його до візду до Парани. Не знаємо, яка ціль писати загалови, не засягнувши правдивих інформацій, тим паче, що наслідки такого пе-

правильного інформовання можуть бути важкі.

Звергаємо увагу на інформаційну статейку про життя бразилійських Українців, яку рівночасно вкляємо до редакції «Українського Емгранта».

На маргінесі.

„Чого нам ще потрібно?“ Осьтак вигукують польські куртибські патріоти, стараючися викликати «телячий восторг» у свому сгаді, яке вже і так дорого заплатило за «щастє» існування «ржечипосполітей».

Ми також скажемо: чого їм ще треба? Уже трохи не усі, що вміють читати, були міністрами і кождий з них на свій лад обдер хлопа; вже все, що Польща награтила на других народах, пішло на парад і забаву в державу, все, за вїмкою пустої землі, вже в заставі, вже кождий щасливий «горожанин» задовжений на поверх 100 контів — чого-ж їм ще треба?

А як чудово виглядає в цьому царстві? Не вірите, так перечитайте, що пише краківський «Ілюстровани Курер Цодзенни» з дня 34. вересня:

«Відносини безпеки в польській державі починають в останнім часі набирати щораз трівожніших форм. Якійсь час здавалось, що пововна деморалізація притихає; що викорінено бандитизм і зменшились проступки, а прилюдна безпека увійшла на нормальний шлях. Тимчасом се омана, бо генер сумна дійсність на кождім кроці тому заперечує. І лихо шириться як хабузе. Передівсім ідуть «східні креси». Рабункові напади, морди і крадіжки там на дневнім порядку; цвите пачкарство; шириться ворожа для Польщі агітація. Безкарні ватаги «опришків» волочаться по краю, а притиснені до муру, подаються зі здобичею до «Совденів» (Росії) через лихо й недостатчно бережені кордони. На доказ наводимо жмут фактів.

Ось у ночі з 17. на 18. вересня с. р. на залізничній перестанку Хмелни біля Рівного «банда опришків» ограбила особовий поїзд. Дня 10. вересня в білий день великий і добре узброєний відділ «бандитів» ограбив до два містечко Те-

ВСІЛЯЧІНА.

ЦІНИ В НІМЕЧИНІ 28. ЖОВТНЯ

Пуделко сїрників	610	милонів марок
одий сїрник	10	„
одна булка	368	„
голеяне	1.000	„
стриженне	4.000	„
одна газета	500	„
фунт рижу	4.000	„
фунт смальцу	15.000	„
фунт масла	21.000	„
1 яйце	800	„
звичайний обід	15.000	„
пара черевиків	300.000	„
убранне	1.500.000	„
їзда з Гамбурга до Берліна поспішним поїздом	15.000	„

І як тут не здуріти з такими рахунками! А ми не хочемо наших дітей і до тисячки навчити рахувати. Може колись придатися і на міліони вміти числити...

ПАПА В РОКОВИНІ СМЕРТИ СВ. ЙОСАФАТА.

Висказує в енцикліці надію на навершенне схизматичького Сходу.

Рим, 13-го листопада. — Папа Пій вислав енцикліку до всіх католицьких єпископів з нагоди тристатітних роковин смерті св. Йосафата, єпископа Полоцка, який поніс мученичу смерть наслідком своєї діяльності над злукою Українців з Римом.

У своїй енцикліці Папа висказує надію що по століттях шизми східна Церков верне до злуки з Римом, щоб славянський обряд і мова знову могли лунати по католицьких церквах, а Греки, Сирійці, Копти, Славяне, Вірмени і Халдейці стали поновно дітьми Апостольської столиці.

ВИЛСОН НАЗИВАЄ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ БЕЗЧЕСНОЮ ТА БОЯЗЛИВОЮ.

Вашінгтон, 10-го падолиста. — Колишній президент Вільсон виголосив з приводу Дня Завішення Оружжя промову, в якій пятаував американську політику відрубаности як вчпнок безчесний та гідний страхополохів. Казав він, що Америка виграла війну, а відтак лишила дер-

відав Архипенка та, запропонував йому влаштувати виставку його різьб, рисунків та образів в сьому музею. Архипенко згодився, і виставка буде отворена вже в грудни сього року.

Оголошення.

Вже вийшов!

Календар „Праці“ на 1924 р. вже опустив печатню. Зміст богатий, добірний і гарний.

Ціна 1. прим. в Бразилії 3\$00 без пересилки поштової а для Аргентини 1 пез і 50 цент. без поштового.

Замовляйте скоренько! Наклад невеликий.

Календарі можна набувати у всіх наших п.п. Агентів „Праці“.

Календар „МІСІОНАРЯ“ з Галичини на 1924 рік в ціні 2\$ за 1 примірник,

українські, патріотичного і релігійного змісту, МОЛИТВЕННИКИ має на складі

CEZAR SCHULTZ Curityba, rua Barão do Serro Azul № 12.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖІ

В кінці лінії „Есперанса“ 2. (вісінал) в віддаленю 12-цять кілометрів від стациї Дорізону, Муніціпю Марешаль Маллет маємо до продажі великий комплекс землі. Ся земля надаєть ся до управи і є герваль ліс і капоейри. Спродаєть ся по більший і менший скількості. Інтересовані нехай голосяться до Олекси Шеремети в Марешаль Маллет а в Дорізоні до Михайла Бабірецького. Спішіть ся то ще тано купите!

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

На бувшій мілітарній кольонії Шопінь, над Ігвассу, що віддалена від Гварапуави на 21 миль, єсть до продажі великий, вже

розмірений комплекс землі для наших поселенців, які знайдуть там своїх братів Українців, мешкаючих на Шопінь вже 12 літ. Земля дуже добре надаєть ся на всі роди збіжа, є герва матте і кана. Зголошувати ся до п. José Franquelim de Oliveira em Chopim, cor. Mangueirinha, via Guaruaruava. 26—17

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ. Продаєть ся 10 алькерів доброї урожайної землі з лісом на лінії Вікторія. Є вода і два-три алькери молодой герви. Інтересовані хай голосяться до Мих. Гаванського в Прудентополи. 49—3.

Купуйте замовлені Просвітною Секцією ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ!

1. А. Крушельницький: Буквар і І. Читанка — 3\$500.
 2. А. Крушельницький: Друга Читанка — 2\$600
 3. А. Крушельницький: Третя Читанка — 3\$500.
- Замовлення слати до адміністрації „Праці“.

ЕКСПЕДИЦІЙНИЙ ДІМ
Сильвестра Доняка

Всякі експедиції товарів, що переходять через Іраті, відбираю зі стациї і пересилаю на місце призначення за умірковане винагородженне.

Сильвестер Доняк, Іраті.

Найбільший український склеп
Івана Стодільного
на кольонії Іраті

має на складі великий вибір капелюхів і господарських знарядів, начинне кухонне і столове, товари споживчі і напитки кравзі та заграничні. Продажа по найнищих цінах. Купує всі продукти кольоніяльні.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТІ

В. КОЗАКЕВИЧА

ПОСІДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір різнородної матерії, каземіри, пал, знаряди рілньничі і господарські.

Ось у ночі з 17. на 18. вересня с. р. на залізничному перестанку Хмелня біля Рівного «банда опришків» ограбила особовий поїзд. Дня 10. вересня в білий день великий і добре узброєний відділ «бандитів» ограбив до тла містечко Телехани на Поліссю. 8. серпня проведено виконати замах на поїзд, що їхав до Дубна. Напад на двори й оселі, зокрема польські, й рабунки по дорогах, множаться так скоро і є їх так багато, що годі всіх реєструвати. Безличність і зухвалість бандитів переходить усі межі. В сарненському повіті «банди», улаштовують собі в білий день вправи і муштри. Почувлися славні, кровавою легендою окружені «гершти», як Муха або Бурко.

Не красше діється також у Сх. Галичині. Злочин виявляє тут своє найпідліїше й найвісчемніше обличчя і воює не пожемо або кулею, але зброєю трусливого підданства. Горять двори і польські господарства; йде з димом добуток і жнива праці цілого року і майже щодня світять над краєм заграви пожеж. Стоячі на болшевицьким удержанню ватаги безкарно переходять границю і лучаться із злочинним місцевим елементом; непокоять цілі повіти. В пограничних повітах радехівським і чортківським населення живе у вічному страху ізза підпалів, полученных з вибухами. Число підпалів у серпні виносить 20 випадків. У кінці липня на Збруччю оперувала «банда», яка, коли хотіла, переходила советську границю. У станиславівському повіті на протязі липня dokonано цілого ряду підпалів і замахів на залізничні мости.

І так без кінця кождий день приносить жертви в людях і мільярдові матеріальні втрати.

На конець називає «Ілюстровани Курер Подзні» польську владу до творення наглих судів і збільшення війська й поліції. «Мусить зачатися панованне суду и меча» кличе грізно ся газетка.

І чого їм ще треба? Хіба це не пахне давною «рикчепосполітою», коли кождий «шляхціц на загородзе» був «рувни воеводзе?»

А Франція ще останні франки вкидає в цей копський інтерес. І хто це верне Франції сі мільярди, що пішли на забаву польського карнавалу?

Ширіть „Працю!“

вній промові. Воду Дня Завішення Оружя промову, в якій п'янував американську політику відрубності як вчинок безчесний та гідний страхополохів. Казав він, що Америка виграла війну, а відтак лишила держави світа на пропавше. Він остро критикував Францію та Італію за те, що вони зробили з версайського договору свисток паперу.

Його промова була виголошена до радіо (бездротного телефону) та слухали її мільйони людей.

ВЯЖНЕ ВІДКРИТТЯ НА ПОЛИ РАДІА.

Шікаго, Илинойс, 9-го падоліста. — Перед конвенцію Товариства Залізничних Електричних Інженерів роблено проби з новим винаходом, при помочи котрого вістки, переслані бездротним телефоном (радіом), можуть лишитися в тайні, себто досягнуть лишень тої особи, для котрої вони призначені. Перші проби були несподівано удачні.

ВИСОКІ ЗАРІБКИ ДЛЯ МЕТАЛЕВИХ РОБІТНИКІВ В ПІВН. АМЕРИЦІ.

Шікаго, Илинойс, 9-го падоліста. — Межі механіками, що побирають найвищу робітничу заплату в сьому місті, є металевці, які побирають від 125 до 150 доларів в тиждень. Їх помічники беруть коло 70 доларів на тиждень.

Причиною їх високих зарібок недостача сього рода механіків.

Гарні зарібки мають тут теж робітники, заняті токарством і тинкованнем.

В Бразилії за цілий рік не заробить стільки, що в Шікаго за 1 місяць.

ЗЛОВЛЕНО ПЕРШОГО БІЛОГО КРУКА.

Денвер, Колородо, 13-го листопада. — Йосиф Куммінгс зловив цілком білого крука. Се є одинокий білий крук, якого вдалося зловити живцем. Птах є зовсім здоровий і не має ніодного піря иншого кольору.

РІЗЬБАР АРХИПЕНКО ВІДКРИВАЄ ШКОЛУ.

Український різьбар Олександр Архипенко відкриває школу різьби, рисунку та малювання. Школа буде отворена в Нью Йорку, при 44 Вест 57 вулиця. На вістку про школу до нього вже почали голошуватися ученики, в тому числі й Українці.

Реймонд Генікер-Гітон, директор музею штуки в місті Вусефер, в стейті Мессачузетсі, оглянувши праці різьбара, від-

В. КОЗАКЕВИЧА

ПОСИДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір різнородної матерії, каземіри, пал, понші (плащі), готові убрання, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начине кухонне і столове, товари споживчі, напитки краєві і заграничні, різнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купецтва.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурузу, фасолю, горох, герву-матте, шкіри, віск, масло, яйця і инші продукта кольоніальні.

Wlademiro Kozakevitch

Iraty

Адреса тлгр.: «Kozak»

Paraná

BEVAM AS CERVEJAS DA ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

Atlantica

Luzitana

Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитяка, Гамбург, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Білби, Вода Столова, Женібре; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова воде.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насіне ячменю за контрактом і продаємо вибиране насіне ячменю.

Сухі дріжджі Атлантики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополи в домі п. М. Козловского.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — поручає Вп. пп. Купцям з провінції пиво власного виробу по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba», «Escrinha» і инше.

КУПУЄ до власної солодівні ЯЧМІНЬ у ріжній скількості і платить найвищу ціну.

CURITUBA — Caixa Postal 180

РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.